

Grov, tidligere styvet alm.

Foto: Sigve Reiso

Tilrådning om vern av Rollagåsen naturreservat

Tinn kommune, Vestfold og Telemark fylke

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark – mars 2020

Tilråkning om vern av Rollagåsen naturreservat

Tinn kommune, Vestfold og Telemark fylke

INNHOOLD

1. Forslag.....	2
2. Hjemmelsgrunnlag.....	2
3. Verneverdier	3
4. Andre interesser	4
5. Trusler mot verneverdiene	4
6. Saksbehandling	4
7. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.	5
8. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.....	5
9. Lokal og sentral høring	6
9.1. Generelle merknader ved lokal og sentral høring	6
9.2 Generelle merknader til forskriftene ved lokal og sentral høring	6
9.3 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til de generelle merknadene.....	6
9.4 Merknader til det foreslåtte området	7
9.5 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til det foreslåtte området.....	8

Vedlegg:

1. Forslag til forskrift for Rollagåsen naturreservat.....	9
--	---

1. Forslag

Fylkesmannen legger med dette fram forslag om vern i medhold av naturmangfoldloven på privat grunn i Tinn kommune i Vestfold og Telemark fylke. Tilrådingen omfatter vern av et nytt naturreservat. Forslaget til vern er basert på ordningen med frivillig vern av skog.

Området som foreslås vernet er:

Navn	Gnr./bnr.	Kommune	Areal i daa	Verneverdi
Rollagåsen naturreservat	101/1, 102/2, 104/4,104/6, og 105/1	Tinn	762	Regional (**)

2. Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier i §§ 35 til 39. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må imidlertid beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den enkelte vernekategori i §§ 36 og 37. Naturreservat er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldlovens § 37, som lyder slik:

” Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettningstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettningstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens kap. II

Med hensyn til kunnskapsgrunnlaget (jf. § 8 i nml.), så foreligger det god dokumentasjon av arter og naturtyper i området, jf. omtalen i kap. 3 Verneverdier. Restriksjonene på inngrep og tiltak som innføres med verneforskriftene vil beskytte verneverdiene, og den bruken som tillates videreført vil etter vår vurdering ha liten negativ virkning på dem. Effekten av vernet på verneverdiene og naturmangfoldet vil således være positiv. Prinsippene i §§ 9-12 framstår dermed ikke som relevante i saka.

3. Verneverdier

Et vern av det foreslåtte området vil sikre arealer med store verneverdier, jf. også formålsbeskrivelsene nedenfor. Naturreservatet har regional verneverdi.

Verneplanarbeidet er utført med bakgrunn i følgende rapport:

Reiso S. 2018. Naturverdier for lokalitet Rollagåsen, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2017. NaRIN faktaark. BioFokus.

(Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=6110>)

Formål med fredningen

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av eldre lavereliggende høyproduktiv og grandominert skog rik på død ved, samt partier med rik edelløvskog.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av de sjeldne og trua naturtypene høgstaudegranskog og kontinental bekkekløft, samt en rekke sjeldne og trua arter av mose, sopp og lav.

Etter Fylkesmannens vurdering tilfredsstiller området kravene som naturmangfoldlovens § 37 setter for områder som kan vernes som naturreservat.

4. Andre interesser

Planstatus for området

Arealene er avsatt til LNFR-område i kommuneplanens arealdel.

5. Trusler mot verneverdiene

Skogsdrift kan i deler av området være en trussel mot verneverdiene. Ferdsløp og beiting anses ikke å være noe trussel i området i dag.

6. Saksbehandling

Bakgrunn

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne fylkesmennene tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Fylkesmannen forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Fylkesmannen forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

Konkret om området

Tilbud om frivillig vern av Rollagåsen ble mottatt fra grunneier via AT Skog 28. mars 2017. Forhandlinger om erstatning er ikke sluttført og Fylkesmannens tilrådning om vern forutsetter at partene blir enige om erstatningsoppgjøret.

Meldingsfasen

Formell oppstart på verneplanarbeidet ble meldt 26. mars 2019. Innkomne merknader ble nærmere kommentert i høringsdokumentet.

Høringsfasen

I samsvar med naturmangfoldloven og saksbehandlingsreglene til denne om opprettelse av verneområder, jf. Veileder M 481 | 2016 fra Miljødirektoratet, sendte Fylkesmannen forslaget til vern ut på høring 14. november 2019, med frist 24. januar 2020. Det ble foretatt en felles lokal og sentral høring. Ved fristens utløp var det kommet inn tre uttalelser til lokal høring og fem uttalelser til sentral høring.

Videre saksgang

Fylkesmannen sender nå, på bakgrunn av høringsdokumentet og innkomne uttalelser, tilrådning om vern til Miljødirektoratet. Det vil vanligvis ikke bli gjort annet enn mindre justeringer i forskrifta etter høring.

Direktoratet fremmer så saken for Klima- og miljødepartementet som deretter vil forberede saken og legge fram forslag om vernevedtak for Kongen i statsråd. Etter vernevedtak ved kgl.res. vil erstatningen i tråd med avtalen bli utbetalt av Miljødirektoratet. Fylkesmannen får deretter vanligvis i oppdrag å bekjentgjøre vedtaket og sørge for at naturreservatet blir forsvarlig merket og skiltet. Dette gjøres normalt av jordskifteretten som etter begjæring fra Fylkesmannen oppretter sak om grensegang for området.

7. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.

Det foreslås ingen endringer av navn på dette området eller endringer av grensene for det etter høring.

8. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.

Det er etter Fylkesmannens vurdering ikke behov for forvaltningsplan for det nye reservatet. Vi anser oppsynsbehovet for å være lite.

9. Lokal og sentral høring

Verneplanen ble sendt på lokal høring til grunneierne, Tinn kommune, til Telemark fylkeskommune, samt til følgende berørte brukerorganisasjoner, regionale statlige etater, næringsinteresser og lokale interesseorganisasjoner: Tinn skogeierlag, Tinn bondelag, Tinn JFF, Tinn lokallag av NBS, Nedre Telemark Bonde- og småbrukerlag, Forum for natur og friluftsliv Telemark, NJFF Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, Norsk Ornitologisk forening, Telemark, NVE Region Sør, Hydro Energi Rjukan, Tinn Energi, Skagerak Energi AS, Skagerak Nett, Skagerak Kraft, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Statens Vegvesen Region Sør, Telemark Bonde- og småbrukerlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske forening, Telemark Orienteringskrets, Telemark Sau og Geit og Telemark Turistforening.

Verneplanen ble sendt på sentral høring til: AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Institutt for biovitenskap - Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukerlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NSB hovedadm., NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Ringve botaniske have, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.

9.1. Generelle merknader ved lokal og sentral høring

Lokal og sentral høring

Ingen merknader.

9.2 Generelle merknader til forskriftene ved lokal og sentral høring

Lokal og sentral høring

Ingen merknader.

9.3 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til de generelle merknadene

Ingen kommentarer.

9.4 Merknader til det foreslåtte området

Lokal høring

Statens vegvesen Region Sør (epost av 15.11.2019) har ingen merknader til forslaget.

Telemark Orienteringskrets (brev av 13.12.2019) uttaler følgende: « *Telemark Orienteringskrets synes at etablering av verneplaner for ulike skogstyper og biotoper er positivt og kan være grunnlag for å bevare arealer slik at de får utvikle seg uten inngrep.*

Ingen orienteringsklubb har orienteringskart i området med foreslått verneområde.

Området som er med i verneforslaget i Tinn kommune er av en slik topografisk beskaffenhet at terrenget er for bratt for vanlig konkurranseorientering.

Vi kan heller ikke se at området egner seg for andre orienteringsaktiviteter som for eksempel turorientering.

Telemark Orienteringskrets støtter derfor opprettelse av verneområdet.

Tidligere kommentarer som Telemark Orienteringskrets har gitt i meldingsfasen til andre verneplaner blir derfor av helt generell karakter i forhold til arrangement av orienteringsløp. Orienteringskretsen mener ut i fra dette at normale arrangement opp til kretslopnivå i svært liten grad påvirker verneområdene.»

NJFF Telemark (brev av 07.01.2020) uttaler følgende:

« Så langt vi kan se, ivaretar forslaget til verneplan for Rollagåsen naturreservat i hovedsak NJFF Telemark sine interesser. Vi har likevel en generell innvending til disse verneforskriftene, som er relativt likt utført. Det ser ut til at utplassering av midlertidige brakker/campingvogner på hjul med hensikt å drive åtejakt på rev (og i fremtiden kanskje også villsvin) er forbudt. Midlertidige, mobile jaktårn er tillatt til storviltjakt, så kanskje et lignende unntak burde vært vurdert for småviltjakt. Alternativt et punkt under §7, som gir anledning til dispensasjon etter søknad. Vi mener ikke at dette nødvendigvis er et problem i Rollagåsen naturreservat, men mer på et generelt grunnlag, da det etter hvert har blitt og blir mange verneområder.»

Sentral høring

Språkrådet (brev av 19.11.2019) viser til sin tilrådning av 03.05.2019 og har ingen flere merknader til navneforslaget. I uttalelsen av 03.05. hadde Språkrådet ingen merknader utover å opplyse at navnet ikke er registrert i SSR, men i Magnus-databasen med navn fra Tinn.

WWF (epost av 19.11.2019) uttaler følgende: «*WWF støtter opprettelse av reservatet. Negative trekk ved området er dårlig arrondering med hensyn på kjente naturkvaliteter. Avgrensingen av tilbudt areal er snever mot øst, der kun halve bekkeløften langs Rollagåi er fanget opp, samtidig som eldre nordvendt bar- og edelløvskog av samme type som innenfor*

verneforslaget fortsetter også med stor sannsynlighet videre en kilometer mot vest. Vi håper at det kan tilkomme tilbud også på disse arealene.»

Riksantikvaren (epost av 06.12.2019) uttaler følgende: «Vi viser til melding om oppstart av fredning for området Rollagåsen i Tinn kommune. Fylkeskommunen er høringspart for kulturhistoriske interesser i slike saker. Vi viser derfor til kulturminneforvaltningen i Telemark fylkeskommune og behandler ikke saken.»

Bane NOR SF (brev av 21.01.2020) uttaler at de ikke har jernbaneanlegg i kommunen og derfor ikke har noen merknader.

NVE (brev mottatt 23.01.2020) uttaler følgende: «NVE viser til vår uttalelse til oppstartsmeldingen, hvor vi kommenterte at området omfatter det avslåtte småkraftprosjektet Rollagåi. Hydro Energi AS var tiltakshaver. Våre merknader har blitt tatt hensyn til, og Hydro Energi AS står på høringslisten, slik vi ba om. Vi har ingen øvrige merknader.»

9.5 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til det foreslåtte området

Fylkesmannens kommentarer og tilrådning

Når det gjelder uttalelsen fra NJFF Telemark, så tar denne opp på generelt grunnlag spørsmålet om det skal være mulig med midlertidig plassering av brakker eller campingvogner i forbindelse med åtejakt på småvilt som rev og i framtida villsvin. Fylkesmannen er enig i at dette ikke vil være tillatt etter standard bestemmelser i verneforskrifter for skogreservater, eventuelt måtte dette da i så fall søkes om i særlige tilfeller etter § 7 e. Vi mener forøvrig at midlertidig plassering av brakker og campingvogner vil innebære større visuelle inngrep i et naturreservat enn et mobilt jakttårn. Vi synes heller ikke at det er et særlig behov for å tillate dette innenfor et naturreservat med tanke på forvaltning av vilt, siden det normalt vil være store muligheter til plassering utenfor verna områder. Vi vil derfor ikke tilrå å åpne for dette.

Fylkesmannen er enig med WWF i at ideelt sett burde verneområdet Rollagåsen omfattet hele bekkeløfta, men vi kan ikke gå ut over den avgrensingen som grunneierne tilbyr. Avgrensningen av verneområdet må derfor bli slik som foreslått i høringen.

Konklusjon:

Fylkesmannen anbefaler at området blir vernet som naturreservat med fredningsforskrifter og avgrensning som i høringsforslaget. Se egne vedlegg 1 og 2.

Forslag til forskrift for Rollagåsen naturreservat, Tinn kommune, Vestfold og Telemark fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av eldre lavereliggende høyproduktiv og grandominert skog rik på død ved, samt partier med rik edelløvskog.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av de sjeldne og trua naturtypene høgstaudegranskog og kontinental bekkekløft, samt en rekke sjeldne og trua arter av mose, sopp og lav.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr: Tinn kommune: 101/1, 102/2, 104/4, 104/6 og 105/1.

Naturreservatet dekker et totalareal på 762 daa.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk datert Klima- og miljødepartementet..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Tinn kommune, hos Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger,

parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrelgging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.

- d. Bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.
- e. Bålbrenning og bruk av grill er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Sanking av bær og matsopp.
- b. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d. Beiting.
- e. Vedlikehold og merking av eksisterende stier vist på vernekartet.
- f. Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt.
- g. Utsetting av saltsteiner.
- h. Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.

§ 5. Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- b. Utenom eksisterende stier er sykling, bruk av hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for:

- a. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
- b. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis

melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.

- c. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- d. Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier.
- b. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 pkt. c.
- d. Høgst av etablerte plantefelt.
- e. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt.
- f. Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- g. Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- h. Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd.
- i. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 g og § 7 b, d, e og g.

§ 8. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldlovens § 47.

§ 10. Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Kart over Rollagåsen naturreservat ligger som eget vedlegg i oversendelsen av tilrådingen.